Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Samenwerkingsverband Fryslan-Noard

Onderzoek bestuur en samenwerkingsverband

Vierjaarlijks onderzoek

Datum vaststelling: 1 februari 2023

Samenvatting

Tenminste eens in de vier jaar onderzoekt de Inspectie van het Onderwijs elk bestuur van een samenwerkingsverband in Nederland. We hebben bij samenwerkingsverband voortgezet onderwijs SWV Fryslân-Noard onderzocht of het samenwerkingsverband de aan hem opdragen wettelijke taken uitvoert en de daaraan verbonden doelstellingen van passend onderwijs realiseert. Daarnaast hebben we onderzocht of de sturing door het bestuur op de kwaliteit van het samenwerkingsverband en van het onderwijs op het opdc op orde is en of er sprake is van deugdelijk financieel beheer (zie Onderzoekskader 2021, bijlage 1).

Context
Samenwerkingsverband Fryslân-Noard is een van de drie samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs in de provincie Fryslân. Het heeft een goed toegerust expertisecentrum en een orthopedagogisch-didactisch centrum (opdc).
De dagelijkse besturing is in handen van een directeur die daarvoor is gemandateerd door het bestuur. Het bestuur zelf vervult, onder leiding van een onafhankelijk voorzitter, de rol van intern toezichthouder.

Het aantal leerlingen in deze uitgestrekte regio neemt af en dat is met name te zien in de kleinere woonkernen. Ondanks de krimp neemt het aandeel leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs toe en dit leidt tot krapte of een tekort aan plaatsen op een van de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs. Dit leidt met name tot een tekort aan leerkrachten en daardoor aan plaatsen (er zijn wel voldoende klaslokalen en andere voorzieningen beschikbaar).
Het deelnamecijfer voor deze schoolsoort ligt overigens duidelijk onder het landelijk gemiddelde.

Wat gaat goed?
Twee standaarden van Realisatie Passend Onderwijs zijn Goed
Op alle onderzochte onderdelen van de resultaten van het samenwerkingsverband zien we dat het goed gaat. De wijze waarop het samenwerkingsverband werkt aan een dekkend netwerk van voorzieningen en de samenwerking die het voor de ondersteuning en zorg voor leerlingen onderhoudt met gemeenten en zorgpartners zijn sterke punten. De kwaliteitsstandaarden die daarover gaan waarderen we dan ook als Goed.

Bestuur: Samenwerkingsverband Fryslân-Noard

Bestuursnummer: 21667
Nummer samenwerkingsverband: VO2101

Gemeenten binnen de regio:
Ameland
Dantumadiel
Harlingen
Leeuwarden
Noardeast-Fryslân
Schiermonnikoog
Terschelling
Vlieland
Waadhoeke

Aantal aangesloten schoolbesturen en scholen: 12 besturen met in totaal 35 scholen

Totaal aantal leerlingen in de regio: 14.498 (leerlingtelling 1 oktober 2022)

Scholen waarbij we verificatie-activiteiten hebben uitgevoerd:
PRO Dokkum, 05NE|00 PRO
RSG Simon Vestdijk, 14DC|02 VMBO-B/K/GT

Onderzocht orthopedagogisch-didactisch centrum: OPDC SWV Fryslân-Noard, BRIN: 31AF

Onderzoeksperiode: december 2022

Goede kwaliteitscultuur
Ook de kwaliteitszorgcyclus waarmee de kwaliteit van processen en de resultaten worden bewaakt werkt zoals dat volgens onze maatstaven zou moeten. De standaard die betrekking heeft op de besturing van het samenwerkingsverband en de uitvoering van de kwaliteitszorg waarderen we als Goed en we zien dat daar een professionele organisatiecultuur aan ten grondslag ligt.

Het bestuur heeft bovendien een deugdelijk financieel beheer en stuurt op een goede wijze de inzet van de financiële middelen aan. De stakeholders worden hierover in het jaarverslag op een heldere en transparante wijze geïnformeerd.

Alle overige standaarden beoordelen we als Voldoende.

Wat kan beter?
Zicht op bestendiging na uitstroom uit het opdc kan beter
Het opdc zou beter zicht kunnen krijgen op de bestendiging van de schoolloopbaan van leerlingen na uitstroom. Het opdc biedt voor leerlingen die dit nodig hebben een nazorgtraject aan, maar heeft na het nazorgtraject weinig zicht meer op het vervolg van de loopbaan van de leerlingen. Door meer bij scholen of vervolgopleidingen na te gaan hoe de leerlingen het doen, kan het beter zicht krijgen op de effectiviteit van de geboden ondersteuning.

Wat moet beter?
Doelmatigheid van de bestedingen verantwoorden
In zijn rol als intern toezichthouder moet het bestuur in het jaarlijkse bestuursverslag nadrukkelijker rapporteren over de wijze waarop hij toeziet op de doelmatigheid waarmee de door de overheid verstrekte bekostiging wordt besteed. En ongeacht de gehanteerde criteria moet hij ook beschrijven wat de effecten zijn van dit toezicht.

Vervolg
Omdat het bestuur voldoet aan de basiskwaliteit onderzoeken we het bestuur en samenwerkingsverband opnieuw over vier jaar.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het vierjaarlijks onderzoek	5
2.	Resultaten vierjaarlijks onderzoek	9
3.	Resultaten onderzoek opdc OPDC Fryslân-Noard	17
4.	Resultaten verificatie-activiteiten	25
5.	Reactie van het bestuur	28

1. Opzet van het vierjaarlijks onderzoek

De Inspectie van het Onderwijs heeft van 7 tot en met 19 december 2022 een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij Samenwerkingsverband Fryslân-Noard. In een vierjaarlijks onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. Voert het samenwerkingsverband de aan hem opgedragen wettelijke taken uit en realiseert het de daaraan verbonden doelstellingen van passend onderwijs?
2. Waarborgt het bestuur met zijn (be)sturing de kwaliteit van het samenwerkingsverband en de kwaliteit van het onderwijs op het opdc en is er sprake van deugdelijk financieel beheer?
3. Zorgt het bestuur ervoor dat het onderwijs op het opdc van voldoende kwaliteit is?

Werkwijze
Het onderzoek richtte zich op onderstaande standaarden op het niveau van het bestuur.

Standaard	Onderzocht
Realisatie passend onderwijs	
RPO1 Dekkend netwerk van voorzieningen	•
RPO2 Regionale samenwerking	•
RPO3 Advisering en beoordeling toelaatbaarheid	•
Besturing, kwaliteitszorg en ambitie	
BKA1 Visie, ambities en doelen	•
BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur	•
BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog	•

Het onderzoek op het opdc was gericht op de onderstaande standaarden.

Standaard	Onderzocht
OP Onderwijsproces	
OP1 Aanbod	
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding	•
OP3 Pedagogisch-didactisch handelen	•
OP4 Onderwijstijd	•
OP6 Afsluiting	
VS Veiligheid en schoolklimaat	
VS1 Veiligheid	•
VS2 Schoolklimaat	•
OR Onderwijsresultaten	
OR1 Resultaten*	
OR2 Sociale en maatschappelijke competenties	
SKA Sturen, kwaliteitszorg en ambitie	
SKA1 Visie, ambities en doelen	•
SKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur	•
SKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog	•

**We geven bij het opdc geen oordeel op de standaarden Aanbod, Afsluiting en de standaarden van het kwaliteitsgebied Onderwijsresultaten, omdat de leerlingen ingeschreven staan op een reguliere school en deze standaarden deel uitmaken van het toezicht op de school van inschrijving.*

Om antwoord te geven op de onderzoeksvragen voeren we onderzoeks- en verificatie-activiteiten uit. Daarbij betrekken we belanghebbenden bij het samenwerkingsverband.

Onderzoeksactiviteiten
Het vierjaarlijks onderzoek hebben we op maat ingericht en bestond uit onderstaande activiteiten.

Documentanalyse
Voorafgaand aan het onderzoek hebben we documenten van en over het bestuur en samenwerkingsverband geanalyseerd, waaronder het Ondersteuningsplan 2022-2026 met bijlagen, het Jaarverslag 2021 en het Toezichtkader 2022-2026 van het bestuur.

Rondetafelgesprekken
We voerden rondetafelgesprekken over de ervaringen met het samenwerkingsverband met:

- ouders;
- leraren;
- schakelfunctionarissen tussen het samenwerkingsverband en de scholen;
- schoolleiders uit het regulier en het gespecialiseerd en onderwijs.

Vervolgens voerden we gesprekken met verantwoordelijken voor de ondersteuningstoewijzing en toeleiding naar speciale scholen en met gemeentelijke (zorg)partners over de rol die het samenwerkingsverband in de regio vervult in de aansluiting tussen het onderwijs en de jeugdhulp, gevolgd door een presentatie door en een startgesprek met de directie.

Verificatie-activiteiten
We hebben dit onderzoek mede ingericht met verificatie-activiteiten op aangesloten scholen van het samenwerkingsverband. Met verificatie-activiteiten toetsen we in hoeverre het bestuur zicht heeft op de kwaliteit van het samenwerkingsverband en het financieel beheer en hoe het bestuur daarop stuurt. We verwachten van het bestuur dat het zicht heeft op de uitvoering van de afspraken uit het ondersteuningsplan binnen het samenwerkingsverband en op de scholen en dat het hierop stuurt. Daarnaast geven de verificaties ons zicht op enkele aspecten van passend onderwijs op de bezochte scholen.

Onderzoek op het opdc
We hebben een onderzoek uitgevoerd op het opdc naar de kwaliteit van het onderwijs, het schoolklimaat en de kwaliteitszorg.

Onderzoeksdag bestuur
Op de onderzoeksdag voerden we gesprekken met het bestuur (i.e. het intern toezicht) en de ondersteuningsplanraad over de (kwaliteit van de) uitvoering van de wettelijke taken van het samenwerkingsverband, de kwaliteitszorg en het financieel beheer. In combinatie met een presentatie van de directie over de kwaliteitszorg voerden we tot slot een gesprek met de directie over de kwaliteitszorg en de (be)sturing van het samenwerkingsverband en de bijdrage die het levert aan de realisatie van passend onderwijs in de regio.
Hierna gaven we in een apart gesprek het bestuur, de directie en de leiding van het opdc een terugkoppeling van onze bevindingen.

Overige wettelijke vereisten
Er was geen aanleiding om overige wettelijke vereisten te onderzoeken.

Signalen
In de voorbereiding van ieder onderzoek kijken we naar eventuele signalen die bij de inspectie zijn binnengekomen. Soms heeft dat gevolgen voor de uitvoering van het onderzoek.

Er zijn geen signalen over het bestuur en het opdc bij ons binnengekomen.

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 staan de resultaten van het onderzoek op bestuursniveau, inclusief een samenvattend oordeel. De paragrafen 2.1 en 2.2 geven onze oordelen en bevindingen op de standaarden uit respectievelijk de kwaliteitsgebieden Realisatie passend onderwijs en Besturing, kwaliteitszorg en ambitie. De afspraken over het vervolgtoezicht zijn opgenomen in paragraaf 2.3.
In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van ons onderzoek bij het opdc opgenomen en in hoofdstuk 4 de bevindingen tijdens de verificaties op twee scholen. Tot slot is in hoofdstuk 5 de reactie van het bestuur op het onderzoek en rapportage opgenomen.

2 . Resultaten vierjaarlijks onderzoek

In dit hoofdstuk geven we de resultaten weer van het onderzoek op bestuursniveau.

Samenvattend oordeel
In onderstaande figuur zijn de resultaten samengevat. Te zien is wat het eindoordeel is op bestuursniveau en de oordelen en waarderingen op de onderliggende standaarden.

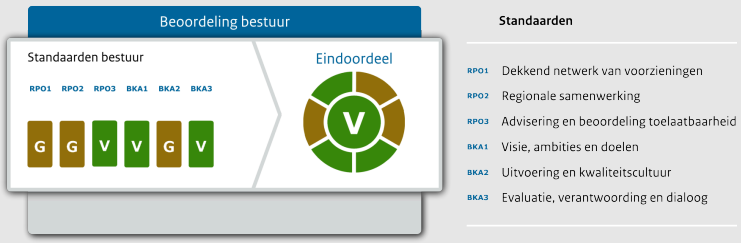

Ons onderzoek wijst uit dat het samenwerkingsverband een positieve rol heeft in het onderwijsveld in de regio. De interne en externe betrokkenen die wij in het kader van het onderzoek hebben gesproken, hebben veel waardering voor het samenwerkingsverband.

We concluderen dat het samenwerkingsverband de aan hem opgedragen wettelijke taken realiseert. We waarderen twee van de drie standaarden binnen het kwaliteitsgebied Realisatie Passend Onderwijs (te weten RPO1 en RPO2) als Goed. De derde standaard, RPO3, beoordelen we als Voldoende.
Voorts stellen we vast dat het bestuur met zijn (be)sturing de kwaliteit van het samenwerkingsverband bewaakt en dat er sprake is van deugdelijk financieel beheer. Binnen het kwaliteitsgebied Besturing, kwaliteitszorg en ambitie waarderen we de standaard BKA2 als Goed. De standaarden BKA1 en BKA3 zijn naar ons oordeel Voldoende. Ook de kwaliteit van het orthopedagogisch-didactisch centrum is bij het samenwerkingsverband goed in beeld en wordt gewaarborgd.
Op basis van het voorgaande luidt het eindoordeel voor het samenwerkingsverband: Voldoende.

2.1. Realisatie passend onderwijs

In de onderstaande tabel geven wij de oordelen en/of waarderingen weer op de standaarden van het kwaliteitsgebied Realisatie passend onderwijs. Vervolgens geven we hier een toelichting op.

REALISATIE PASSEND ONDERWIJS	O	V	G
RPO1 Dekkend netwerk van voorzieningen			✓
RPO2 Regionale samenwerking			✓
RPO3 Advisering en beoordeling toelaatbaarheid		●	

RPO1 Dekkend netwerk van voorzieningen

We zien dat het samenwerkingsverband een ambitieus niveau van basisondersteuning nastreeft en dat het erin slaagt een uitgebreid en dekkend netwerk van voorzieningen en veel externe ondersteuning voor scholen en leerlingen te realiseren. Het werkt preventief en signaleert vroegtijdig, onder meer met een thuizittersaanpak die ook gericht is op geoorloofd maar risicovol verzuim. We zien geen aan het samenwerkingsverband te wijten langdurige thuiszitters. Dit samenstel van factoren leidt tot de waardering Goed voor deze standaard.

Veel ondersteuningsmogelijkheden, leerlingen op hun plek
Zowel wat betreft de basisondersteuning als de extra ondersteuning streeft het samenwerkingsverband naar verbreding op iedere school in de zin dat er meer leerlingen gebruik van kunnen maken. Het samenwerkingsverband noemt dat ‘het verbreden van de toegangspoort’. Het is de bedoeling dat scholen zich niet richten op een bepaald specialisme in de ondersteuning of op een bepaalde doelgroep maar op brede ondersteuning zodat zoveel mogelijk leerlingen op hun eigen school het meest passende onderwijs krijgen en daarin succesvol zijn. Dit leidt ertoe dat de meeste leerlingen in het reguliere onderwijs goed op hun plaats zijn. Daarbij gaan wij ervan uit dat het samenwerkingsverband er voor waakt dat het opvoeren van de breedte van de basisondersteuning niet leidt tot 'nivellering' van de extra ondersteuning op schoolniveau.

Aanvullend faciliteert het samenwerkingsverband een uitgebreid aanbod aan extra ondersteuningsmogelijkheden, zoals onderwijszorgarrangementen (oza's), laagdrempelige ondersteuning vanuit het expertisecentrum en het opdc, tijdelijke plaatsing van leerlingen op het opdc en een gerichte thuiszittersaanpak. En uiteraard is er voor leerlingen voor wie dat nodig is de mogelijkheid om met een toelaatbaarheidsverklaring over te stappen naar het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs.
Voor de toeleiding van leerlingen naar het gespecialiseerd onderwijs of een (tussen)voorziening ligt de regie bij het samenwerkingsverband en in ingewikkelde situaties heeft de directeur doorzettingsmacht om leerlingen te plaatsen.

Actieve thuiszittersaanpak
Het samenwerkingsverband werkt met scholen en gemeenten actief

samen om verzuim terug te dringen en thuiszitten te voorkomen en zo nodig terug te begeleiden naar school. Deze thuiszittersaanpak, met daarbinnen een nauwgezette registratie en analyse van (risicovol) verzuim, is naar onze waarneming effectief; er zijn betrekkelijk weinig thuiszitters in de regio. De leerlingen die wel thuiszitten zijn niet het gevolg van nalatigheid of anderszins verwijtbaar aan het samenwerkingsverband. Verzuim van leerlingen (waaronder ook 'geoorloofd verzuim') wordt actief gevolgd en de betreffende leerlingen zijn daardoor ondanks hun afwezigheid op school goed in beeld. Ook een aantal onderwijszorgarrangementen draagt bij aan het voorkomen van verzuim en thuiszitten en lijkt een positief effect te hebben op het aantal thuiszitters. Tot slot werkt het samenwerkingsverband gericht samen met verschillende partners om te voorkomen dat de krapte aan plaatsen op een aantal scholen voor voortgezet speciaal onderwijs leidt tot verzuim en thuiszitten. Ook deze aanpak is tot dusverre effectief gebleken.

RPO2 Regionale samenwerking

Goede inzet op samenwerking met vele partners
Wij waarderen de samenwerking van het bestuur met de verschillende professionele partners en belanghebbenden in de regio als Goed. Het bestuur investeert stevig in de samenwerking met een reeks partners, waaronder de twee andere samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs in de provincie Fryslân, de gemeenten in de regio en de ketenpartners in de zorg.
Ook werkt het bestuur samen met het samenwerkingsverband primair onderwijs in Friesland, zoals in de werkgroep Mooie overgangen po-vo en met de ontwikkeling van de plaatsingswijzer.

Met de gemeenten voert het samenwerkingsverband jaarlijks op overeenstemming gerichte overleg (oogo) en richt het zich nadrukkelijk op de onderlinge afstemming van onderwijs en jeugdhulp en het voorkomen dat leerlingen thuis komen te zitten. Dit heeft onder meer geresulteerd in een aantal onderwijszorgarrangementen die aantoonbaar in een behoefte voorzien. Het samenwerkingsverband spant zich actief in om de samenwerking te initiëren, deze concreet te maken met afspraken en in stand te houden. Het wordt daarvoor door de verschillende ketenpartners en belanghebbenden geprezen. Wel is het zo dat het samenwerkingsverband en de scholen de gevolgen ervaren van wachtlijsten bij de jeugdzorg.

Een specifieke inspanning levert het samenwerkingsverband in verband met de krapte aan plaatsen in het voortgezet speciaal onderwijs voor leerlingen met gedragsproblematiek (voormalig cluster 4). Met de gemeenten en het voorgezet speciaal onderwijs stemt het af om bij het ontstaan van wachtlijsten te zorgen voor overbruggingsmaatregelen ter voorkoming van verdere achterstanden, verzuim en thuiszitten. Ook de interne samenwerking

binnen het onderwijs in de regio is daarop gericht, waarbij het samenwerkingsverband nadrukkelijk een sturende rol neemt.

RPO3 Advisering en beoordeling toelaatbaarheid

De ondersteuningstoewijzing verloopt zorgvuldig en vlot
De advisering en de beoordeling van de toelaatbaarheid tot het gespecialiseerd onderwijs beoordelen we als Voldoende.

Tijdens de gesprekken die we tijdens het vierjaarlijkse onderzoek voerden, waaronder die op de scholen waar we verificatie-activiteiten hebben uitgevoerd, bleek dat scholen en schoolbesturen te spreken zijn over de manier waarop medewerkers van het samenwerkingsverband adviseren en ondersteuning leveren (zowel vanuit het expertisecentrum als het opdc) wanneer zij daarom vragen. De directie en de medewerkers van het samenwerkingsverband zijn steeds goed benaderbaar en de ondersteuning wordt als laagdrempelig ervaren.

Het samenwerkingsverband bepaalt of een aanvraag voor plaatsing op een onderwijsopvangvoorziening wordt gehonoreerd en het beslist (op advies van de PCL-PAO) over de toelaatbaarheid van leerlingen tot het praktijkonderwijs en tot het voortgezet speciaal onderwijs. Aanvragen voor toelaatbaarheidsverklaringen worden zorgvuldig behandeld en beoordeeld. Dat gebeurt doorgaans ruim binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

2.2. Besturing, kwaliteitszorg en ambitie

In de onderstaande tabel geven wij de oordelen en waarderingen weer op de standaarden van het kwaliteitsgebied Besturing, kwaliteitszorg en ambitie. Vervolgens geven we hier een toelichting op.

BESTURING, KWALITEITSZORG EN AMBITIE	O	V	G
BKA1 Visie, ambities en doelen		●	
BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur			✍
BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog		●	

BKA1 Visie, ambities en doelen

Wij beoordelen de kwaliteit op de standaard Visie, ambities en doelen als Voldoende.

Ambities en doelen helder, kwaliteitszorg wordt doorontwikkeld
Om te kunnen sturen op het behalen van de visie en ambities gebruikt het samenwerkingsverband een stelselmatige kwaliteitscyclus. In het ondersteuningsplan voor de periode 2022-2026 zijn de visie op

passend onderwijs en de daarmee verbonden ambities vanuit een brede maatschappelijke visie uitgewerkt. De keuze van en de motivering voor de vijftien concrete doelstellingen en de ambities zijn gebaseerd op een inzichtelijke reflectie op wat er met het voorgaande ondersteuningsplan is bereikt. Daarnaast haakt het ondersteuningsplan aan bij de uitgangspunten van de landelijke Verbeteraanpak Passend Onderwijs.
In de vorige planperiode had het samenwerkingsverband al een functioneel stelsel van kwaliteitszorg en dit werd naar aanleiding van het inspectietoezicht verder verbeterd met het toevoegen van de kwaliteitszorg voor het opdc.

Het systeem omvat verschillende analyse- en monitorinstrumenten waarmee kwaliteit en continuïteit van processen en het behalen van beoogde resultaten kunnen worden gewaarborgd. Het samenwerkingsverband werkt de doelstellingen in het ondersteuningsplan en de meerjarenbegroting uit in een jaarplan en een jaarbegroting. Evaluatie en monitoring leveren gegevens op voor analyses, op basis waarvan beleid wordt bijgesteld of aangevuld. Zo heeft analyse uitgewezen dat het oplopen van het percentage deelname aan het voortgezet speciaal onderwijs vooral samenhangt met een langer verblijf in deze schoolsoorten en niet met een toename van het aantal verwijzingen. Dat is een belangrijk gegeven om gericht te kunnen sturen op de gewenste vermindering van de deelname.

Momenteel werkt het bestuur aan verdere verbetering met het invoeren van een nieuw kwaliteitszorginstrument, een zogenaamd monitoring platform. Met de scholen is hiermee al gewerkt bij de herziening van de schoolondersteuningsprofielen. Het ondersteuningsplan kan zo richting geven aan de ondersteuning die de scholen in hun schoolondersteuningsprofielen opnemen. Het bestuur houdt daarmee zicht op de invulling van passend onderwijs op alle scholen.

Het bestuur heeft een duidelijk beeld van de toekomst en stuurt daar ook financieel op. Er is sprake van een inzichtelijk planningsproces met betrekking tot de allocatie van middelen. Hierbij zijn ook intern toezichthouders voldoende betrokken.

BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur

Het bestuur van het samenwerkingsverband en de schoolbesturen realiseren de wettelijke taken in een sfeer van resultaatgerichte samenwerking met de focus op een passend onderwijsaanbod voor alle leerlingen. Het bestuur heeft de directeur gemandateerd met het dagelijks (uitvoerend) bestuur. Zelf heeft het bestuur, bestaande uit schoolbestuurders, uitsluitend de rol van intern toezichthouder en het voert deze rol uit onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Het onderling vertrouwen is groot, zowel van de deelnemende

schoolbesturen als tussen het bestuur en de directie van het samenwerkingsverband.
Wij waarderen de kwaliteit op de standaard Uitvoering en kwaliteitscultuur daarom als Goed.

Zichtbare sturing en toezicht op kwaliteit en ambities
Er is sprake van een deugdelijk financieel beheer. De planning- en controlcyclus geeft helder inzicht in de planning en realisatie met betrekking tot de inzet van financiële middelen, zowel op bestuursniveau als uitvoerend niveau. De intern toezichthouders zijn voldoende bij dit proces betrokken.

Het bestuur monitort en stuurt aantoonbaar op de uitvoering van de wettelijke opdrachten en het behalen van de doelen in het jaarplan en daarmee of het samenwerkingsverband op koers ligt om de beoogde resultaten van het ondersteuningsplan te bereiken. Daarbij is de rol van de schoolleiders in het schoolleidersplatform (slp) een essentiële. De directeur werkt nauw samen met het slp om de uitvoering van het beleid in te richten en te zorgen voor een goede afstemming tussen bestuurlijk en operationeel beleid. Het algemeen bestuur als intern toezichthouder houdt toezicht op de besteding van de middelen. Naast het controleren van de rechtmatigheid van de bestedingen wil de intern toezichthouder ook toezien op de doelmatigheid van de bestedingen. Daarbij staat het bereiken van de inhoudelijke doelstellingen centraal, naast de financiële efficiëntie van de uitgaven.

Om actief te werken aan de ambities, in het bijzonder het bevorderen van inclusiever onderwijs, heeft het samenwerkingsverband een innovatiebudget waaruit middelen beschikbaar kunnen komen voor de scholen om de ondersteuning te verbreden en nog meer leerlingen in het reguliere onderwijs te bieden wat zij nodig hebben. Vanuit het innovatiebudget zijn onder meer enkele onderwijszorgarrangementen (mede) gefinancierd. Het bestuur hoopt daarmee te bereiken dat de instroom in het gespecialiseerd onderwijs afneemt.

Aandacht voor verantwoording en rolvastheid
Tijdens ons onderzoek zagen we een goed niveau van bestuurlijke professionaliteit. Het dagelijks bestuur, de intern toezichthouder en de deelnemende schoolbesturen zijn gericht op het behalen van de gezamenlijk geformuleerde doelen. De deelnemende schoolbesturen worden eraan gehouden zich aan het samenwerkingsverband te verantwoorden over resultaten en bestedingen. Het eigen schoolbestuurlijk belang wordt niet genegeerd, maar is ook niet overheersend. De leden van het bestuur willen bij de uitvoering van het intern toezicht rolvast zijn en het gemeenschappelijk belang voor passend onderwijs centraal stellen. We zien een professionele cultuur waarbinnen men bereid is elkaar aan te spreken op gemaakte afspraken en te behalen resultaten.

Het bestuur van het samenwerkingsverband geeft verder aan te

blijven nadenken over de bestuurlijke inrichting en waar deze mogelijk nog kan worden verbeterd. Verschillende denkrichtingen en opties staan daarbij open. Het bestuur zorgt er ook voor dat de ondersteuningsplanraad de informatie krijgt die hij nodig heeft om zijn rol te vervullen en het gesprek over het beleid en de resultaten te voeren.

BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog

We beoordelen het sluitstuk van de kwaliteitszorgcyclus, evaluatie, verantwoording en dialoog, als Voldoende

Evaluatie van de kwaliteit op orde
Het systeem van kwaliteitszorg levert een grote hoeveelheid aan kwalitatieve gegevens en kengetallen. Daarmee evalueert het samenwerkingsverband of taken en opdrachten zoals bedoeld worden uitgevoerd, de doelen worden bereikt en of de kwaliteit van de verschillende processen op peil blijft. Het doet dit op consistente wijze. De directie informeert op gezette tijden in de loop van het jaar de intern toezichthouder hierover.

Jaarverslag nagenoeg volledig
Het bestuur legt verantwoording af over zijn handelen en de resultaten daarvan via een openbaar jaarverslag. De intern toezichthouder ziet erop toe. Wij constateren dat het bestuur en intern toezichthouder deze verantwoording op een heldere en transparante wijze vormgeven in hun jaarverslaggeving.

Beide gremia voldoen daarmee aan de wettelijke voorschriften, op één element na. De intern toezichthouder moet zijn verantwoording in het jaarlijkse bestuursverslag aanvullen met informatie over de wijze waarop hij erop toeziet dat het samenwerkingsverband de ondersteuningsmiddelen doelmatig besteedt en de conclusies die hij daarover trekt (artikel 3.3, tweede lid, onder c en e en het zesde lid van de WVO 2020 jo. artikel 3 sub f, van de Rjo). Daarover is tot dusverre in het jaarlijkse bestuursverslag weinig tot niets te lezen. We geven het bestuur hiervoor een herstelopdracht.

Reserves nemen nog niet af
Geld van de overheid dat voor onderwijs bestemd is moet daaraan ook worden besteed. Natuurlijk is het verstandig om reserves aan te houden, maar de reserves die met overheidsgeld zijn ontstaan mogen niet onnodig hoog zijn. In 2020 publiceerden wij de signaleringswaarde eigen vermogen als startpunt voor het gesprek met besturen over de hoogte van hun eigen vermogen. Als het vermogen boven de signaleringswaarde is, moet het in principe worden afgebouwd met bestedingen die het onderwijs ten goede komen. De reserves van het samenwerkingsverband liggen momenteel vrijwel exact op deze signaleringsgrens en de verwachting is dat zij de komende jaren gelijk blijven. Gezien de prognose van de

daling in leerlingaantallen zou het bestuur meer aandacht aan de inzet van deze middelen kunnen geven.

Dialoog intern en extern wordt gevoerd
Zoals eerder beschreven, besteedt de directie aandacht aan de externe afstemming en dialoog, zoals met de gemeenten. De interne dialoog wordt, behalve met de schoolbesturen en in het schoolleidersplatform, ook gevoerd met de ondersteuningsplanraad (opr). De ondersteuningsplanraad geeft aan vertrouwen in het samenwerkingsverband te hebben en voelt zich als inspraakorgaan serieus genomen. De raad wordt door de directie accuraat van informatie en documentatie voorzien om zijn taken te kunnen uitvoeren. Het bestuur voert als intern toezichthouder periodiek overleg met de ondersteuningsplanraad.
Wel is het voor de opr duidelijk dat hij zich nog verder kan en moet inzetten om nog serieuzer en kritischer te kunnen samenwerken met het samenwerkingsverband. De raad heeft zijn rol in feite pas recentelijk echt gevonden en moet zich daar verder in ontwikkelen. De opr schrijft een jaarverslag dat als een eigen onderdeel zou kunnen worden toegevoegd in het bestuursverslag.

2.3. Afspraken over vervolgtoezicht

We houden voor dit bestuur de reguliere toezichttermijn aan van vier jaar. Dat betekent dat we het bestuur in principe over vier jaar weer onderzoeken.
Voor een wettelijke tekortkoming krijgt het bestuur een herstelopdracht die in onderstaand schema staat vermeld.

Tekortkoming	Wat verwachten wij van het bestuur?	Wat doen wij?
Bestuur		
BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog De verantwoording van het intern toezicht in het jaarverslag is niet volledig (artikel 3.3, tweede lid onder c en e en het zesde lid van de WVO 2020 jo. artikel 3 sub f, van de Rjo)	Het bestuur zorgt ervoor dat de intern toezichthouder in het eerstvolgende jaarverslag verantwoording aflegt over de wijze waarop hij heeft vastgesteld dat de middelen doelmatig zijn besteed en welke resultaten zijn handelen heeft opgeleverd.	Wij vertrouwen erop dat het bestuur het ontbrekende of onvolledige onderdeel in de eerstvolgende jaarverslaggeving opneemt.

De reden dat wij het herstel overlaten aan het bestuur is dat we constateren dat het bestuur op dit moment in staat is de kwaliteit van de uitvoering van zijn taken voldoende te waarborgen.

3. Resultaten onderzoek opdc OPDC Fryslân-Noard

In dit hoofdstuk geven wij de oordelen en de resultaten van ons onderzoek bij het orthopedagogisch-didactisch centrum (opdc).

Op 14 december 2022 bezochten wij het opdc Leeuwarden in het kader van een kwaliteitsonderzoek. Voor dit onderzoek zijn we nagegaan of het bestuur van het samenwerkingsverband zorgt voor voldoende onderwijskwaliteit op het opdc.

Context
Het opdc Leeuwarden valt onder het samenwerkingsverband Fryslan-Noard. Opdc Leeuwarden is een bovenschoolse voorziening waar alle leerlingen binnen het samenwerkingsverband die dat nodig hebben kortdurend gebruik van kunnen maken. Het gaat hierbij om leerlingen die tijdelijk niet in staat zijn op de eigen school het onderwijs te volgen, ook niet met extra ondersteuning.

Het opdc Leeuwarden biedt onderwijs in drie trajecten:
- De **start-up** waar leerlingen zitten die langer dan vier weken (on)geoorloofd thuiszitten en die extra ondersteuning nodig hebben om weer naar de eigen of naar een andere school te kunnen gaan.
- De **back-up** voor leerlingen die vastlopen op school en in een schoolse setting toewerken aan terugkeer naar de school van herkomst in twaalf tot zestien weken.
- De **time-out**, leerlingen die geschorst of verwijderd zijn van school kunnen maximaal vier weken in de time-out verblijven met als doelen: rust creëren voor alle partijen, schoolwerk door laten lopen en het herstel van de relatie leerling-school.

Het aantal leerlingen op het opdc fluctueert sterk en kan van dag tot dag verschillen. Op de dag van het onderzoek volgen 41 leerlingen een vorm van onderwijs. 25 van deze leerlingen zitten in het start-up traject, zeven leerlingen in het back-up traject en negen leerlingen in de time-out.

Organisatie
Het opdc is samen met het aangesloten expertisecentrum onderdeel van het samenwerkingsverband. Binnen het samenwerkingsverband is er een teamleider aangesteld die leiding geeft aan zowel het opdc als het expertisecentrum. Het team bestaat uit bevoegde docenten van verschillende onderwijskundige achtergronden en drie pedagogisch medewerkers. Er is veelvuldig contact met de andere collega's van het samenwerkingsverband, bijvoorbeeld met gedragsdeskundigen of consulenten. De docenten zijn allen mentor van een kleiner groepje leerlingen.

Conclusie
Wij beoordelen de standaarden OP4, VS1, SKA1, SKA2 en SKA3 als Voldoende. De standaarden OP2, OP3 en VS2 waarderen wij als Goed. In onderstaande tabellen staan de oordelen samengevat, gevolgd door een toelichting.

3.1. Onderwijsproces

KWALITEITSGEBIED ONDERWIJSPROCES	O	V	G
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding			✓
OP3 Pedagogisch-didactisch handelen			✓
OP4 Onderwijstijd		●	

OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding
Wij waarderen de standaard Zicht op ontwikkeling en begeleiding als Goed. Het opdc Leeuwarden waarborgt een ononderbroken ontwikkeling door vanaf het begin secuur de ontwikkelingen van haar leerlingen te volgen en stevige individuele begeleiding te bieden om leerlingen zich op hun eigen niveau en tempo te laten ontwikkelen. Hiermee voldoet het opdc Leeuwarden met verve aan de basiskwaliteit.

Voorafgaand aan intake al zicht op leerlingen
Al voor een leerling een intakegesprek op het opdc heeft, is er zicht op zijn of haar situatie en capaciteiten. Het opdc onderhoudt goed contact met de aangesloten scholen. Zo sluiten medewerkers van het samenwerkingsverband al aan bij de overleggen van het zorgadviesteam (ZAT) op de scholen wanneer zij problemen constateren waar het samenwerkingsverband mogelijk bij betrokken zal worden. Hierdoor ontstaat al voor de daadwerkelijke aanmelding bij het opdc een beeld van de problematiek en capaciteiten van de leerling zoals beschreven in het ontwikkelperspectief van de school.

Structureel zicht op de ontwikkeling
Wanneer een leerling eenmaal op het opdc zit, volgen de mentor en de docenten op het opdc wekelijks, en in enkele gevallen dagelijks, de ontwikkeling en de vorderingen van de leerlingen. Door heldere leer- of ontwikkeldoelen op kortere en langere termijn te formuleren, is het duidelijk waar een leerling naartoe werkt. De mentor en leerling maken elke week het ‘weekjournaal’ voor ouders, stamschool en het eigen team. Hierin staat welke doelen al bereikt zijn, waar de afgelopen week aan gewerkt is en welke nieuwe doelen er eventueel bijgekomen zijn.

Begeleiding op maat
Zoals van een opdc verwacht mag worden, biedt het opdc Leeuwarden leerlingen individueel en op maat begeleiding. Dat

betekent niet alleen wanneer leerlingen tegen problemen aanlopen, maar ook wanneer het goed gaat met een leerling zoeken docenten naar mogelijkheden om leerlingen verder te helpen in hun ontwikkeling. Ouders zijn veelvuldig betrokken bij de inhoud en uitvoering van de extra ondersteuning, waarbij het welzijn en de belastbaarheid van het kind centraal staat.

OP3 Pedagogisch-didactisch handelen
Wij waarderen het pedagogisch-didactisch handelen op het opdc Leeuwarden als Goed. Het handelen van de docenten stelt de leerlingen in staat om te leren en te ontwikkelen. Door het pedagogisch handelen komen deze leerlingen op het opdc zeer goed tot leren. Hiermee voldoet het opdc Leeuwarden met verve aan de basiskwaliteit.

Visie zichtbaar, pedagogisch handelen is de basis
De visie van het opdc is duidelijk, er wordt pas geleerd wanneer de relatie tussen docent en leerling goed is. Hier wordt stevig op ingezet en dat is bijvoorbeeld te merken aan de rust die in de lokalen heerst en het wederzijdse respect tussen leerling en docent. De populatie van het opdc bestaat veelal uit leerlingen die problemen hebben met leren in een schoolse setting. Desondanks slagen de docenten van deze leerlingen erin om leerlingen die niet naar school gingen, naar school te krijgen en zich verder te laten ontwikkelen. Ook voor leerlingen die om een andere reden niet goed meekomen in het onderwijs, biedt het opdc Leeuwarden tijdelijk een omgeving waarin leerlingen hun leer- en ontwikkelproces kunnen voortzetten. Leerlingen geven desgevraagd aan dat dit voornamelijk komt omdat ze de begeleiding op hun leer- en ontwikkelproces van hun docenten als positief ervaren. Vanuit deze relatie wordt een sfeer gecreëerd in de klassen waarin leren centraal staat.

Afstemming op individueel niveau
Door de heterogene samenstelling van de groepen leerlingen is afstemming op eigen niveau noodzakelijk. Leerlingen volgen het aanbod van hun stamschool en krijgen daarbij begeleiding van de docenten op het opdc. Vanwege de verschillende onderwijskundige achtergronden van de docenten op het opdc, lukt het vaak om leerlingen bij verschillende vakken te ondersteunen. Daar waar de vakinhoud niet aansluit bij het kennisniveau van de leraar, zoekt het opdc contact met de docenten van de stamschool om de leerlingen extra uitleg of opdrachten aan te bieden. Wanneer de stof vanuit de stamschool te makkelijk of te moeilijk lijkt te zijn, heeft het opdc lesmethoden beschikbaar om eventueel op een ander niveau verder te leren. Hierdoor kan elke leerling op zijn eigen niveau onderwijs volgen.

Thematisch onderwijs voor groepen
Los van het onderwijsprogramma van de stamscholen dat de leerlingen volgen, biedt het opdc ook thematisch onderwijs aan hele

groepen aan. Zo besteden de docenten elke week aandacht aan actualiteit rondom het op dat moment behandelde thema. Hierbij valt te denken aan thema's rondom burgerschap of persoonlijke gezondheid. Zoals hierboven beschreven is de groep heterogeen samengesteld. Desondanks geven de docenten hun instructies in de groepslessen zodanig dat het voor iedere leerling te volgen is, onafhankelijk van hun niveau. Vervolgens krijgen de leerlingen die dat nodig hebben een verlengde instructie of werkt iedere leerling op zijn of haar eigen niveau aan de verwerking.

OP4 Onderwijstijd
De standaard OP4 Onderwijstijd beoordelen wij als Voldoende. De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het aanbod eigen te maken.

Volledig rooster
Uit de (individuele) weekroosters blijkt dat er voldoende onderwijs is geprogrammeerd. Bij afwezigheid van een docent vangt een andere medewerker de klas op.

Afwijking onderwijstijd aanvragen
In de start-up groep zitten leerlingen die langere tijd geen onderwijs hebben gevolgd. De lestijd wordt stap voor stap met deze leerlingen opgebouwd, afhankelijk van de belastbaarheid. Deze leerlingen volgen (nog) niet het verplichte minimale aantal uren onderwijstijd. Het bevoegd gezag van de school van herkomst zorgt er, na veelvuldig overleg met het opdc, voor dat deze leerlingen volgens de wettelijke voorschriften mogen afwijken van de onderwijstijd.

3.2. Veiligheid en schoolklimaat

VEILIGHEID EN SCHOOLKLIMAAT	O	V	G
VS1 Veiligheid		●	
VS2 Schoolklimaat			✍

VS1 Veiligheid
Wij beoordelen de veiligheid op het opdc Leeuwarden als Voldoende. Het opdc zorgt voor een veilige schoolomgeving.

Veilige leeromgeving
Het opdc monitort twee keer per jaar de veiligheid en het welbevinden van de leerlingen. De leerlingen voelen zich veilig en geaccepteerd door anderen op de locatie. Er is een verdraagzame sfeer en bij incidenten of pesterijen treden docenten of teamleider zichtbaar op. Het opdc heeft een veiligheidsbeleid, een actueel plan voor het waarborgen van de veiligheid op de locatie en vertrouwenspersonen en een anti-pestcoördinator.

VS2 Schoolklimaat
Wij waarderen het schoolklimaat op het opdc Leeuwarden als Goed. Het opdc Leeuwarden heeft een schoolklimaat dat bijdraagt aan de ontwikkeling van sociale en maatschappelijke competenties. Vanuit de visie op het pedagogisch handelen van docenten voldoet het opdc Leeuwarden met verve aan de basiskwaliteit.

Prettig leerklimaat, individuele afstemming
Het leerklimaat op het opdc is rustig en respectvol. Het komt overeen met de basiswaarden van de democratische rechtstaat. Docenten dragen deze waarden uit in woord en gedrag. Zo ervaren leerlingen een grote mate van respect en begrip van hun docenten, hetgeen leidt tot vergelijkbaar gedrag van leerlingen naar hun docenten en onderling. Er heerst een rustige sfeer en leerlingen voelen zich veilig. Aanpak en aanbod van sociale en maatschappelijke competenties zijn sterk afgestemd op individuele leerlingen. Zo is er veel aandacht voor de ontwikkeling van het zelfvertrouwen en het aangeven van grenzen voor leerlingen die problemen op dit vlak ervaren. Voor leerlingen die juist moeite hebben met binnen grenzen te blijven, ligt de aandacht op een ander vlak, bijvoorbeeld hoe ga je om met regels en afspraken?

Aandacht voor burgerschapsvaardigheden
Zoals eerder beschreven besteden docenten expliciet aandacht aan burgerschapsvaardigheden. Hoewel leerlingen maar relatief kort op deze locatie zitten, loopt het opdc niet weg voor haar verantwoordelijkheid om deze leerlingen burgerschapsvaardigheden aan te leren. Door diverse maatschappelijke thema's te behandelen, leren leerlingen om te gaan met verschillen in de maatschappij en hoe zij zich daartoe verhouden.

Onderwijsresultaten

Wij beoordelen de twee standaarden OR1 Onderwijsresultaten en OR2 Sociale en maatschappelijke competenties
van het kwaliteitsgebied onderwijsresultaten niet omdat de leerlingen maar tijdelijk op het opdc verblijven. De resultaten die met het onderwijs worden bereikt worden toegerekend aan de scholen waar de leerlingen staan ingeschreven.

3.3. Sturen, kwaliteitszorg en ambitie

STUREN, KWALITEITSZORG EN AMBITIE	O	V	G
SKA1 Visie, ambities en doelen		●	
SKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur		●	
SKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog		●	

SKA1 Visie, ambities en doelen
We beoordelen de standaard Visie, ambities en doelen als Voldoende. De onderwijskundige visie is helder en in samenspraak met het team opgezet en het opdc heeft een stelsel van kwaliteitszorg ingericht.

Heldere visie weergegeven in schoolplan
Het opdc Leeuwarden heeft een ontwikkeldocument opgesteld dat dient als schoolplan 2022-2026. In dit document staan zowel de doelen op onderwijskundig gebied, maar ook het personeelsbeleid en kwaliteitsbeleid en de visie van het opdc beschreven. Hoewel het opdc geen school is, wordt deze locatie wel als een school benaderd. Dat betekent dat het samenwerkingsverband het opdc langs dezelfde kwaliteitseisen legt als te doen gebruikelijk bij een reguliere school, uiteraard met oog voor de leerlingenpopulatie op het opdc. De visie is omschreven als *'een zo passend mogelijke onderwijsplek vinden voor alle jongeren'*. Hier zijn doelen aan gekoppeld die concreet en haalbaar zijn. Dit 'schoolplan' is opgesteld in samenspraak met alle betrokkenen binnen het opdc, waardoor het een gedragen plan is.

Stelsel van kwaliteitszorg ingericht
Om de kwaliteit te borgen heeft het opdc een stelsel van kwaliteitszorg ingericht. Op deze manier bewaakt men de uitvoering van het eigen schoolplan en de opdracht die de bovenschoolse voorziening inneemt binnen het samenwerkingsverband. Het opdc gebruikt hiervoor een kwaliteitskalender, waarin concreet staat beschreven wat er moet gebeuren, wie daarvoor verantwoordelijk is en wanneer het geëvalueerd wordt. Het opdc houdt voldoende zicht op de resultaten en stuurt op basis van de standaarden van de inspectie op het bereiken van de doelen.

SKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur
Wij beoordelen de standaard Uitvoering en kwaliteitscultuur als Voldoende. Opdc Leeuwarden stuurt op het behalen van de doelen uit het schoolplan en van het samenwerkingsverband. De leiding is zichtbaar in het opdc en zorgt voor een professionele en veilige leer- en werkomgeving.

Uitvoering in gezamenlijkheid
Door de grote betrokkenheid bij het 'schoolplan 2022-2026', voelt het team een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het behalen van de doelen en het werken aan de visie. Door de verschillende achtergronden van de medewerkers brengt iedereen andere expertise mee. De medewerkers van het opdc zijn betrokken bij het onderwijsproces op deze locatie, maar werken ook nauw samen met de scholen waar ze leerlingen van ontvangen.

Wanneer de situatie daarom vraagt, sturen de teamleider en het samenwerkingsverband bij. Zo gaven docenten aan dat zij door omstandigheden te veel bezig waren met andere zaken en zich weinig konden focussen op het primaire proces. Dit signaal is direct opgepakt

en de teamleider en het samenwerkingsverband hebben zodanig bijgestuurd dat de situatie sterk verbeterd is.

Het 'schoolplan 2022-2026' is pas sinds kort actief, waardoor men de ontwikkeling nog verder kan doorzetten.

Professionalisering en feedback gebruikelijk
De docenten van het opdc Leeuwarden hebben allemaal een lesbevoegdheid. Wanneer zij dit nodig achten, kunnen zij gebruik maken van professionaliseringsactiviteiten die worden aangeboden door het samenwerkingsverband. Hier maakt het team regelmatig gebruik van, maar ook individueel maken medewerkers gebruik van deze mogelijkheid. Hierdoor is een sfeer ontstaan van het constant willen ontwikkelen van het onderwijs op het opdc.

Docenten geven desgevraagd aan een ontwikkeling te zien op het gebied van het geven van feedback. Waar het voorheen niet heel gebruikelijk was om elkaar van feedback te voorzien, is dat nu de norm. Het bezoeken van lessen van een andere groep is vaak praktisch moeilijk te realiseren. Doordat er vaak meerdere docenten op één groep staan en zij erg nauw samenwerken, geven die elkaar wel regelmatig feedback. Ook de teamleider legt periodiek lesbezoeken af om zicht te houden op de onderwijskwaliteit.

SKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog
Wij beoordelen de standaard Evaluatie, verantwoording en dialoog als Voldoende. Het opdc evalueert regelmatig, legt verantwoording af en voert de dialoog met zowel intern als extern belanghebbenden.

Evaluatie geborgd in het stelsel van kwaliteitszorg, zicht op bestendiging uitstroom kan beter
Het opdc houdt goed zicht op (ontwikkelingen in) de onderwijskwaliteit. Dit gebeurt op het niveau van individuele leerlingen, maar ook locatiebreed. Zoals bij de standaard OP2 aangegeven, is het volgen van leerlingen en het onderwijs daarop aanpassen een goed ontwikkeld punt in de organisatie. Het opdc evalueert ook op hoger niveau door middel van zelfevaluaties en een externe audit. Ook wordt de mening van extern betrokkenen opgehaald door middel van vragenlijsten. De uitkomsten van de evaluaties dienen als input voor nieuw op te stellen doelen in het 'schooljaarplan'.

Het opdc zou beter zicht kunnen krijgen op de bestendiging van de schoolloopbaan van leerlingen na uitstroom. Het biedt voor leerlingen die dit nodig hebben een nazorgtraject aan, maar heeft na het nazorgtraject weinig zicht meer op het vervolg van de loopbaan van de leerlingen. Door meer bij scholen of vervolgopleidingen na te gaan hoe de leerlingen het doen, kan het opdc beter zicht krijgen op de effectiviteit van de geboden ondersteuning.

Verantwoording helder, dialoog met intern en extern betrokkenen
Het opdc verantwoordt zich naar het samenwerkingsverband en naar intern en extern betrokkenen. Zo stelt het opdc ieder jaar een VSJ (Verslag Schooljaar) op. Hierin blikt men terug op de doelen van het afgelopen jaar en in hoeverre deze behaald zijn. Dit verslag wordt meegenomen in de stafrapportages en het jaarverslag van het samenwerkingsverband.

Het opdc voert actief de dialoog met intern en extern betrokkenen. Zo onderhoudt het opdc veelvuldig en goed contact met leerlingen en ouders, collega's binnen het samenwerkingsverband, de aangesloten scholen en regionale partners.

4. Resultaten verificatie-activiteiten

Wij hebben verificatie-activiteiten uitgevoerd op enkele scholen uit het samenwerkingsverband. Tijdens verificatie-activiteiten gaan we na of scholen de afspraken uit het ondersteuningsplan nakomen. We verwachten van het bestuur van het samenwerkingsverband dat het zicht heeft op deze uitvoering in de praktijk en dat het hierop stuurt.

We zijn dit nagegaan op de volgende locaties voor voortgezet onderwijs:

- PRO Dokkum, 05NE|00 PRO
- RSG Simon Vestdijk, 14DC|02 VMBO-K/GT/B

Conclusie
We stellen vast dat:

- de bezochte scholen de geverifieerde afspraken uit het ondersteuningsplan nakomen;
- het bestuur het nakomen van de afspraken uit het ondersteuningsplan volgt en dat het beeld dat het bestuur van het samenwerkingsverband heeft over het nakomen van de afspraken overeenkomt met onze bevindingen;
- de scholen waar we verificatie-activiteiten hebben uitgevoerd de dienstverlening van het samenwerkingsverband als positief waarderen.

Verificatie van afspraken
We verifieerden bij de scholen de volgende onderwerpen/afspraken uit het ondersteuningsplan (OP):

1. Basisondersteuning
Afspraak:
Deze basisondersteuning wordt door al onze scholen geboden. Onze afspraken sluiten aan bij de in de Verbeteraanpak beschreven minimumnorm basisondersteuning. De omschrijving van onze afspraken over de basisondersteuning is te vinden in bijlage A5. (OP, p. 16)

2. Handelingsgericht werken
Afspraak:
Doelstelling 3: Handelingsgericht Werken (HGW) vormt het uitgangspunt: het zwaartepunt van de aandacht verschuift van het individuele kind naar de context waarbinnen het onderwijs plaatsvindt. (OP, p.17)

3. Ontwikkelingsperspectief
Afspraak:
Voor iedere leerling met een extra ondersteuningsbehoefte moeten

VO-scholen een Ontwikkelingsperspectief (OPP) opstellen. (...)
Scholen binnen het samenwerkingsverband maken daarbij gebruik van een gezamenlijk format dat voldoet aan de wettelijke eisen en dat scholen voldoende handvatten biedt om efficiënt, doelgericht en systematisch te werken aan het vervullen van de ondersteuningsbehoefte. (...)
VO-scholen zijn verplicht om OPP's te registreren in het ROD (Register Onderwijsdeelnemers, voorheen BRON). (OP, p. 19)

Onze bevindingen
Beide scholen waar we afspraken hebben geverifieerd, bieden een ruimere basisondersteuning aan dan zoals beschreven in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband. Het onderscheid tussen basis- en extra ondersteuning is in de schoolondersteuningsprofielen wel helder beschreven maar wordt door de verschillende personeelsleden beleefd als niet heel scherp. In het praktijkonderwijs is de basisondersteuning vanuit de aard van het onderwijs al intensiever dan in het reguliere onderwijs, op de reguliere school is deze mede uitgebreider vanwege de beperkte omvang van de school.
Handelingsgericht werken (hgw) is het uitgangspunt bij zowel de (uitgebreidere) basisondersteuning als bij het opstarten van een zorgroute. Doel is het voorkomen van langdurige zorgtrajecten.
De leraren met wie we hebben gesproken zijn bekend met de term, maar minder met de inhoud van het concept. In de praktijk passen zij echter de verschillende elementen van hgw toe in hun dagelijks werk met de leerlingen. Bij beide scholen zijn alle leerlingen scherp in beeld en wordt er snel geanticipeerd bij signalen over problemen.
Voor leerlingen die aantoonbaar (een) extra ondersteuningsbehoefte(n) hebben, stellen de scholen ontwikkelingsperspectieven op die voldoen aan de wettelijke voorschriften en de vereisten die daarvoor in het samenwerkingsverband zijn bepaald. In de praktijkschool wordt voor iedere leerling een startdocument ('klein OPP') opgesteld en een individueel ontwikkelplan en zo nodig wordt er opgeschaald naar een 'groot OPP'. De reguliere school registreert de ontwikkelingsperspectieven, zoals voorgeschreven, in het Register Onderwijsdeelnemers.

Onze conclusie is dat de scholen zichtbaar werken aan de uitgangspunten en afspraken in het Ondersteuningsplan en daarmee bijdragen aan de doelstellingen en ambities van het samenwerkingsverband.

Dienstverlening door het samenwerkingsverband
Ook hebben we geverifieerd in hoeverre de scholen sturing en steun ondervinden van het samenwerkingsverband bij het realiseren van passend onderwijs. We hebben met de scholen gesproken over de ervaren ondersteuning en advisering waarop zij een beroep kunnen doen bij het samenwerkingsverband en over de afspraken over de

schoolondersteuningsprofielen.

Onze bevindingen:
Beide scholen hebben goede ervaringen met de ondersteuning en het advies vanuit het samenwerkingsverband. Zij kunnen daarvoor terecht bij de deskundigen van zowel het expertisecentrum als van het opdc, waarbij overigens de praktijkschool geen gebruik maakt van de mogelijkheid om leerlingen in het opdc te plaatsen. Bij de schoolinterne overleggen over (extra) ondersteuning die regelmatig plaatsvinden, zoals in een zorgadviesteam (ZAT), sluit standaard een expert (gedragsdeskundige, orthopedagoog) van het samenwerkingsverband aan. Zo kunnen, zo nodig al vóór een zorgtraject of plaatsing in het opdc, kennis en deskundigheid ten behoeve van zorg voor en ondersteuning van de leerling tijdig en effectief worden uitgewisseld.
Om voor belanghebbenden zoals ouders en verzorgers de ondersteuningsmogelijkheden van scholen goed in beeld te brengen, stelt elke school een schoolondersteuningsprofiel (sop) op. De scholen gebruikten daarvoor tot dusverre het format van het samenwerkingsverband dat de sop's vervolgens op zijn website plaatst. Momenteel worden de sop's onder aansturing van het samenwerkingsverband herzien en geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van een recentelijk ingevoerd instrument.

We stellen vast dat de scholen positief zijn over de sturing en de steun die zij vanuit het samenwerkingsverband krijgen. Het samenwerkingsverband is voor hen een betekenisvolle partner bij het realiseren van passend onderwijs in de regio.

Tot slot constateren we dat het samenwerkingsverband een helder beeld heeft van wat er in de scholen speelt zodat het met zijn dienstverlening goed kan inspelen op wat de scholen voor passend onderwijs nodig hebben.

5 . Reactie van het bestuur

Hieronder geeft het bestuur aan op welke wijze het de bevindingen uit het onderzoek betrekt bij de verdere ontwikkeling van het samenwerkingsverband en de bestuurlijke kwaliteitszorg.

Het bestuur herkent zich in hetgeen door de Inspectie is geconstateerd en beschreven in het onderzoeksverslag.
Het bestuur is ingenomen met de waardering 'goed' door de inspectie van de standaarden: RPO1 Dekkend aanbod van voorzieningen, RPO 2 Regionale samenwerking en BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur. Wij streven er naar om deze standaarden ook in de komende jaren op dit niveau te houden. Bij de als voldoende gewaardeerde standaarden (adviseren en beoordeling toelaatbaarheid; visie, ambitie en doelen; evaluatie, verantwoording en dialoog) streven we ernaar om deze standaarden minimaal op het nu geconstateerde niveau te houden en daar waar mogelijk nog te verbeteren. Het onlangs ingevoerde kwaliteitszorgsysteem zal daar naar verwachting aan kunnen bijdragen.

De Inspectie benoemt dat de intern toezichthouder het jaarlijkse bestuursverslag moet aanvullen met informatie over de wijze waarop er wordt toegezien dat de ondersteuningsmiddelen van het samenwerkingsverband doelmatig worden besteed en welke conclusie de intern toezichthouder daar over trekt. Met ingang van het jaarverslag 2022 zal dit gaan gebeuren. Daarbij kijken we ook naar het effect van de interventies die door de ondersteuningsmiddelen kunnen worden ingezet. Hiermee voldoet het samenwerkingsverband dan aan de wettelijke verplichting op dit onderdeel.

Het bestuur neemt notie van de opmerking van de Inspectie ten aanzien van de reserves. In de afgelopen jaren heeft het bestuur jaarlijks (succesvol) gestuurd om de reserves onder het vastgestelde signaleringswaarde te houden. Met de komst van het zelfstandig werkgeverschap per 1 januari 2023 zal er (opnieuw) een goede balans moeten worden gevonden tussen krimpende leerlingaantallen en voldoende reserves. Belangrijkste doel is en blijft voor ons het inzetten van middelen voor passend onderwijs voor jongeren in onze regio. Het bestuur is voornemens om net als voorheen onder de grens van de vastgestelde signaleringswaarde te blijven.

Met vreugde neemt het bestuur kennis van de beoordeling door de Inspectie van het OPDC. Waar vier jaar geleden nog twee standaarden als onvoldoende werden beoordeeld, kregen nu drie standaarden de waardering goed: OP2 zicht op ontwikkelingen en begeleiding, OP3 pedagogisch-didactisch handelen en VS2 Schoolklimaat. Het bestuur ziet dit als teken van erkenning en waardering voor de inzet en het harde werken van alle betrokkenen bij het OPDC in de afgelopen jaren. Temeer daar dit grotendeels plaats heeft gevonden ten tijde van de corona perikelen binnen het onderwijs. Het bestuur is vooral trots op de waardering goed voor de het onderdeel schoolklimaat, met

name op de constatering dat er vanuit de visie op pedagogisch handelen van docenten met verve voldaan wordt aan de vereiste basiskwaliteit. De inzet is om dit niveau de komende jaren te handhaven. De overige standaarden (onderwijstijd; veiligheid, visie, ambitie en doelen; uitvoering en kwaliteitscultuur; evaluatie, verantwoording en dialoog) zijn als voldoende aangemerkt en dat willen we de komende jaren minimaal op dat niveau houden en waar mogelijk nog verbeteren. De opmerking van de Inspectie over het beter zicht krijgen op de bestendiging van de schoolloopbaan van de leerlingen van het OPDC na uitstroom onderschrijven we en is al opgenomen in de OPDC doelen voor de komende jaren.

De conclusies met betrekking tot de resultaten van het verificatieonderzoeken stemmen eveneens tot tevredenheid en het samenwerkingsverband herkent zich in het door de Inspectie geschetste beeld.

Het bestuur dankt de Inspectie voor de goede en open sfeer die gedurende de onderzoeksdagen door alle gesprekspartners (intern en extern) is ervaren. Het is van belang dat er periodiek gekeken wordt naar hoe het samenwerkingsverband zich ontwikkelt. We ervaren het oordeel van de Inspectie daarbij als waardevol en danken de Inspectie ook voor haar stimulerende opmerkingen tijdens dit onderzoek.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060